

УДК 657.3

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО СТАН
ТА РУХ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ**

Леонова Юлія Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Харків,
Україна

Анотація – Встановлено, що відбір замовників необхідно проводити за допомогою таких критеріїв як: рівень фінансової стійкості, поточної платоспроможності, дотримання платіжної дисципліни, прогностичні фінансові можливості замовника по оплаті обсягу робіт, економічні та фінансові умови підприємства-покупця. Було розроблено рекомендації з оптимізації форми бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості.

Ключові слова — дебіторська заборгованість, облікова інформація, оптимізація, фінансова стабільність, фінансовий стан.

Гарантом стійкого зростання та фінансової стабільності господарюючого суб'єкта в ринкових умовах є налагоджена система розрахунків. Зростання дебіторської заборгованості в умовах кризи неплатежів в Україні стає поширеним явищем. Стан розрахунків з дебіторами характеризується напруженням в стосунках між контрагентами, значними сумами заборгованості та тривалими термінами погашення.

Мета – розробити рекомендації з оптимізації форми бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості.

Вагомий внесок у дослідження питань теорії та методології обліку і аналізу дебіторської заборгованості зробили вітчизняні й зарубіжні вчені-науковці: А.М. Андросов, І.А. Бланк, Ф.Ф. Бутинець, М.Г. Білик, М.Ф. Ван Бреда, В.М. Жук, Г.Г. Кірейцев, М.Р. Метьюс, Ж. Рішар, О.М. Петрук, С.Ю. Самвонова, Я.В. Соколов, Л.К. Сук, В.О. Шевчук. Е.С. Хендріксен. Сучасні економічні умови вимагають подальших досліджень з удосконаленням теоретичної бази формування і аналізу облікової інформації в управлінні дебіторською заборгованістю на підприємстві.

При здійсненні оцінки дебіторської заборгованості повинні враховуватися фактори, що впливають на ринкову вартість дебіторської заборгованості [1; 3]:

умови припинення зобов'язань (розрахунок грошовими коштами, цінними емісійними паперами, заліком термінових поставок товарів та ін.);

терміни розрахунків, передбачені договорами;

наявність забезпечення за відповідним зобов'язанням;

наявність претензій організації-дебітора по кількості і якості поставленої йому продукції;

фінансовий стан організації-дебітора;

інші відомості, враховувані оцінювачем при здійсненні оцінки, були повідомлені боржником і організацією-дебітором.

Перш за все, для оптимізації дебіторської заборгованості необхідно:

вивчити теоретичні та практичні аспекти розвитку обліку та аналізу дебіторської заборгованості фінансово-господарського стану підприємства;

визначити методику класифікації та єдиний системний класифікатор дебіторської заборгованості;

систематизувати та вдосконалити види і методи оцінювання дебіторської заборгованості;

розробити систему комплексного оцінювання якості бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості;

оптимізувати форму бухгалтерського обліку розрахунків з дебіторами;

дотримуватися принципів аналізу ліквідності заборгованості, а також розробити систему комплексного оцінювання стану дебіторської заборгованості для визначення рівня і перспектив розвитку підприємства.

Оптимізована форма бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості повинна містити [2; 4]:

високий рівень аналітичності інформації, забезпечений проведенням якісної на відповідних рівнях її реєстрації в запропонованих картках дебіторів і кредиторів, що дає

змогу класифікувати заборгованість підприємства за такими ознаками: термін утворення (дата виникнення), дата погашення (оплати), термін непогашення, об'єкти, щодо яких виникли зобов'язання дебіторів (кредиторів), суб'єкт заборгованості (найменування, місцезнаходження), ймовірність погашення, метод оцінювання, сума, причина виникнення;

послідовне узагальнення інформації в запропонованих реєстрах бухгалтерського обліку, що дає змогу одержувати інформацію про дебіторську заборгованість різних рівнів деталізації;

узагальнення інформації про заборгованість підприємства на звітну дату в розрізі кожного дебітора і кредитора, держави, синтетичного рахунку (субрахунку);

комплексність форми бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості й інтеграцію облікових реєстрів, що дає змогу з мінімальними трудовими і фінансовими ви-тратами автоматизувати облік дебіторської заборгованості.

Ефективна система управління дебіторською заборгованістю необхідна для зміцнення фінансового стану підприємства, що, в свою чергу, має сприяти зростанню обсягу продажів, прибутку та підвищенню конкурентоспроможності. Реалізація цих завдань можлива тільки за наявності повної, досто-вірної та своєчасної інформації про стан дебіторської заборгованості.

У ринкових умовах стабільність і конкурентна перевага суб'єктів господарювання багато в чому залежить від достовірності, своєчасності та повноти подачі інформації. На цій основі виробляються і реалізуються управлінські рішення [3; 5].

При правильній і ефективній політиці управління дебіторською заборгованістю підприємство може збільшити обсяги реалізації продукції, максимізувати прибуток під час збереження ліквідності та платоспро-можності підприємства, скоротити рівень операційного ризику і як результат – підвищення фінансової безпеки підприємства.

Таким чином, слід більше уваги приділяти вибору потенційних замовників і визначенню умов оплати праці, обумовлених в контрактах. Відбір замовників рекомендується проводити за допомогою таких критеріїв як: рівень фінансової стійкості, поточної платоспроможності, дотримання платіжної дисципліни, прогнозні фінансові можливості замовника по оплаті обсягу робіт, економічні та фінансові умови підприємства-покуп-ця. Було розроблено рекомендації з оптимізації форми бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості. Подальшому дослід-женню підлягає розробка рекомендацій з удосконалення процесу управління дебіторською заборгованістю на підприємстві.

Список використаної літератури

1. Александров Д. В. Проблемы взыскания дебиторской задолженности / Д. В. Александров // Вестник бухгалтера и аудитора Украины. – 2014. – № 21. – С. 22–25.
2. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку: історія, теорія, перспективи : наукове видання / С. В. Івахненко. – Житомир : Наука, 2011. – 416 с.
3. Кисельова О. О. Порядок врегулювання сумнівної (безнадійної) заборгованості / О. О. Кисельова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – № 4. – С. 24–29.
4. Леонова Ю. О. Бухгалтерський облік та аналіз розрахунків з дебіторами / Ю. О. Леонова, А. В. Махота // Збірник наукових праць Донецького державного університету управління – Т. XIV, вип. 288. Серія : Економіка. – Донецьк : Ноулідж, 2014. – С. 246–259.
5. Стоун Д. Бухгалтерський облік і фінансовий аналіз : підручник / Д. Стоун, Х. Хітчинг. – К. : АОЗТ, 2010. – 228 с.

Автор

Леонова Юлія Олександрівна, доцент, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (e-mail: leonovaja@ukr.net).